

Szükség van minden porszemecskére

Huszonöt év a táncegyüttesben

Valójában az elnevezés az, ami 25 éves, tudom meg *Verscezkyné Sziki Évától*, az isaszegi művelődési otthon vezetőjétől, az isaszegi *Csata* Táncegyüttes 25 éves évfordulója ünnepén. 1968-ban vették fel az 1849. április 6-i győztes isaszegi ütközet emlékére a Csata nevet, de hát táncoltak ők már előbb is, már a 20-as 30-as években is létezett táncsoportja a községnek.

Háromszáz meghívót küldtek el az ünnepi műsorra azok számára, akik valamikor az együttes tagjai voltak, s százötvenen lesznek majd a fellépők.

Kis visszatekintő

A hét végi ünnep délutánján nagy a jövő-menés, minduntalan belép valaki a művelődési otthon apró irodájába — nem benyit, csak belép, hiszen az ajtó nyitva van — ilyen-olyan örömteli gondjával, izgatottan. Verscezkyné Sziki Évának nem csupán a forgalom miatt nehéz felsorolni, kik vezették már a táncegyüttest, hanem azért is, mert „a színhagyományra támaszkodva” nyomozták ki a neveket. Az biztos, hogy 1968-ban *Bajusz Árpádné* és *Valkony Antal* pedagógusok voltak a vezetők. Aztán volt *Fejes Sándor*, a Zseli há-

zaspár — *Zseli Mihály* és felesége — *Nyikos László*, újra *Fejes Sándor*... Most, s immár tíz éve *Bánszkiné Varga Jutka* — soha senkitől nem hallom később sem Juditnak emlegetni — irányítja a táncosok munkáját.

Isaszegtől Isaszegig

Anyagi segítőkét évtizedek óta a helyi áfész. Újabb, a művelődési otthonból induló kezdeményezés: Alapítvány Isaszeg Népi Hagyományáért. Az önkormányzatnak köszönhetik propagandaanyagait, plakátokat, szórólapokat. A mostani alkalomra készültek a fotók *Korniss Péter* fotóművész munkái.

Hol lépnek fel? Legelőbb Isaszegen. A helyi, a hagyományokat őrző szokások, ünnepek, májfadöntés, szüreti bál legfontosabb szereplője az együttes. De eljutnak messzire is. Júliusban az olaszországi Campogianóban rendezett nemzetközi folklórfesztiválon vettek részt. Augusztus 20-án a budai várbeli ünnepségen. Szeptemberben a tápéi búcsún. Novemberben az isaszegi asszonykórus — mely egy töröl fakadt a táncegyüttesrel — a gyöngyöstarjáni minősítő versenyen a II. helyezést hozta el. Négy órákor elkezdődik az

„Csatába” léptek már a kisiskolások is

ünnepi bemutató. A polgármester asszony, *dr. Tóthné Pacs Vera*, bevezetőként Kodályt idézi a színpadról: „Amikor egy nemzet újja akarja magát építeni, szüksége van, jobban mint valaha, a népi kultúra minden porszemecskéjére.” A néptánc az ember legősztörősebb megnyilvánulási formája, mondja köszöntője során.

Itt ez igazán bebizonyosodik. Már az óvodások is az együttes tagjai. A nézőtér első soraiban izgó-mozgó apróságok, az óriási selyemszalagokkal a hajjukban, megjegyzik: végre! — mikor őket szólítják a színpadra. A mostani nagyok, a tizenhét év körüli nagylányok, nagyiúk is óvodás korukban kezdték a táncot, rakták az első tánclépéseket. Sorra kerül minden zsenge korosztály, a gyermekek gyermekjátékokkal, a fiatalok fonóbeli incselkedésekkel, lányok összefogó körtáncokkal, fiúk a legénykedést próbáló mutatványokkal. Énekel járul hozzá az ünnepséghez az isaszegi asszonykórus. Kísér, majd a színpadon is bemutatkozik az aszódi zeneiskola Fix Stimm zenekara. Az egyes táncszámok koreográfusaiként ismert nevetek jelennek be, Pest megyei, meg budapesti néptáncegyüttesek vezetőit.

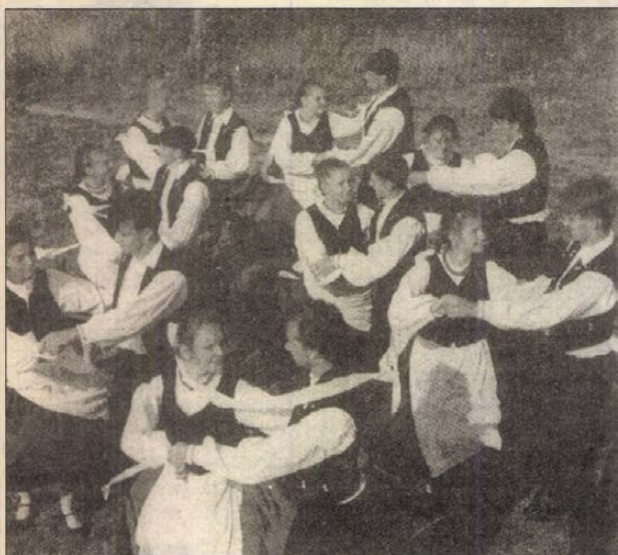
Végül színre lépnek az „öregek”. Akik valamikor maguk is tagjai voltak a Csata Táncegyüttesnek, s a mostani ünnepen ismét vállalták a szereplést. Olyan húsz év körüliek, de legfeljebb huszonvalahány évesek. Hét lány — vagy fiatalasszony —, hét fiatalember.

Fekete csizmák

Egy hónapos próbával készültek fel. Páros táncok, lányok üveges tánc... de hiába, lányok, hiába no, a legényesekkel, a verbunkosokkal nem versenyezhetünk. A hangulatot igazán azok gyújtják fel. Mint most, amikor annak a dallamára táncolnak, hogy „Elejbe, elejbe, pej lovam elejbe...” meg „Zúg az erdő, zúg a mező, vajon ki zúgatja, talán bizony Angyal Bandi a lovat ugratja...” felváltva, újra és újra egyikhez meg másikhoz visszatérve, csattognak a fekete csizmák, járnak a fehér ingbe bújó karok, s hallik a kurjantás: „Jaj de szépen néznek minket, áldja meg az Isten őket!”

Bizony megérdemi a jókívánságot, mert szíve, lelke van, nemcsak az, ki mindezt műveli, de az is, aki örömmel nézi.

Nádudvari Anna

Az „öregek” tánca. Egy hónapos próbával készültek fel

Hangverseny Dunstable műveiből

December 24-én emlékezik meg a zenei világ *John Dunstable* halálának 540. évfordulójáról. A nagy angol zeneszerző, matematikus és csillagász, akit kortársai a „zene atyjának” neveztek, az utókor értékítéletében is korszakalkotó mester. Bár zenéje a XX. század embere számára meglehetősen távoli, különös világ, a zenei szerkesztés tökéletessége, a dallamívek szépsége a mai hallgatót is elbűvöli.

Dunstable műveiből az évforduló alkalmából hangversenyt közvetít a Bartók rádió holnap, december 23-án 18.05 órai kezdettel, a budapesti *Concentus Consort* reneszánsz zenei együttes előadásában. Az együttes, műsora második részében, népszerű reneszánsz muzsikát játszik.

Báthly László Pest Megyéért-émlékermes

Egy pedagógusi pálya állomásai

Báthly László nyugalmazott általános iskolai igazgatót a mezőgazdasági szakemberképzésben betöltött szerepéért és kiemelt pedagógiai munkájáért *Pest Megyéért-émlékérmes* jutalmazta a megyei közgyűlés. A rangos kitüntetést tegnap adták át a megyeházán. A kitüntetés utáni beszélgetésünkben azonban kiderült, hogy a mai generációk előtt példamutató lehet a megélt történelmi változások kihívásai közepette tanúsított emberi magatartása is.

Pedagógus édesapja nyomdokába lépve maga is tanítói diplomát szerzett a harmincas évek közepén — tudom meg a nyolcvan esztendősi kintitettől. Akkor hiába próbálkozott, végzettségének megfelelő állást nem tudott találni. Abban az időben azonban nem volt divat a panaszkodás, és nem is lett volna, aki meghallgassa. Segítenie kellett hát magán. Beiratkozott egy

gazdaképző tanfolyamra, majd egy mezőgazdasági szakiskolában — mai szóhasználattal élve — átképezte magát. Az új végzettségek birtokában lett szakoktató tanár, majd a füzesszabóvári gazdaképző igazgatója.

A történelmi változások azonban ettől az állásától is megfosztották. A térszűkítések idejében, az ötvenes években megszüntették a gazdaképzőt, mondván: nincs többé szükség gazdákra. *Báthly László* egy termelőszövetkezetben, majd egy állami gazdaságban helyezkedett el irodai szakalkalmazottként. Néhány év múlva, volt kollégája javaslatára jelentkezett tanítónak a penci általános iskolába, ahol újabb néhány év múltán igazgatóhelyettesé, majd igazgatóvá nevezték ki. Közül húsz éven át, nyugdíjazásáig vezette a rá bízott intézményt.

— Amikor tanítóként Penc-

re kerültem, megszerveztem, hogy az iskolakertet kis tanegyesüléssé alakíthassuk, ahova a szokásos konyhakerti növényeket telepítettük — emlékezett *Báthly László*. — A vezetésem alatt a gyerekek a „korszerű” gazdálkodási módszereket tanulták. De nemcsak a gyerekek, a szüleik is. Hiszen a nyári szabadság idején is gondozni kellett veteményesünket. Segítségükért cserébe megpróbáltam szakmai tudásomból minél többet átadni nekik, nem csak a gyakorlati munka során.

Így vált *Báthly László* iskolája az egész faluközösség nevelőjévé, amellyel, hogy naprakész gyakorlati tudással verteze fel a keze alatt felnövekvő újabb és újabb generációkat — példát mutatva egy egész közösség szellemi életét meghatározó iskolának, amelyet ma újra eszményként emlegetnek. (veszelszky)

Felsőgöd festője volt

Elhunyt Uhrig Zsigmond

Hosszan tartó, súlyos betegség után december 16-án elhunyt *Uhrig Zsigmond* felsőgödi festőművész.

Uhrig Zsigmond 1919-ben született. A Képzőművészeti Főiskolán végzett *Rudnay Gyula* növendéké. Mestere nyomdokán haladva festői célja a magyar táj átlényegítése volt, amelyet a tájban dolgozó emberek mozgásának és környezetbe illeszkedésének ábrázolásával hangsúlyozott. Hollandiai, németországi, svájci és bulgáriai tanulmányújtjai elmélyítették, de nem változtatták meg festői szándékait.

Képei először 24 éves korában szerepeltek kiállítás-

son. Azóta rendszeresen láthattuk szép tájképeit különböző gyűjteményes tárlatokon: 1962-ben a *Derkovics*, 1968-ban a *Paál László*, 1976-ban a *Mednyánszky* tereiben, valamint 1977-ben a váci Vak Botyán Múzeumban. Kiseb kiállításai Felsőgöden, Nógrádverőcén, Abonyban, Dunakeszin, valamint a hollandiai Delftben voltak. Teljes munkásságát a Művész Életrajzok sorozat 1985-ben megjelent életrajzi kötetéből ismerhette meg a művészetszerető közönség. (Uhrig Zsigmond temetésére 29-én 14.30-kor kerül sor Felsőgöden, a Jácsint utcai temetőben.)

(-ky)

Életpálya a Károlyi-palotában Bortnyik, a grafikus és könyvművész

Két múzeum fogott össze, hogy eddig kevésbé ismert oldaláról mutassa be születésének centenáriumán *Bortnyik Sándor* munkásságát. A Magyar Nemzeti Galéria és a Petőfi Irodalmi Múzeum közös kiállítása a Károlyi-palotában több mint kétszáz művet, rajzot, linómetszetet, nyomtatványt, reklámgrafikát, könyvművészeti munkát, fotót sorakoztat fel. Méghozzá úgy, hogy a hangsúly a korai *Bortnyik*-műveken van, az absztrakt, kubo-expresszív illusztrációkon, a művész tízes-húszas évekbéli remeklésein.

Bortnyik, aki Marosvásárhelyről Budapestre kerülve *Kernstok*, *Vaszary* és *Rippl-Rónai* szabadiskolájában tanult, már pályája kezdetén sem követte mestereit, hanem *Kassák* köréhez csatlakozott. Szerepelt a „Ma” kiállításain és kiadványaiban grafikáival. 1919 után több művészársával Bécsbe emigrált, és ott élt két évig. Képarcitektúra-albumához, amely a magyar konstruktivizmus első állomása, még *Kassák* írt előszót. Útjuk azonban elvált, *Bortnyik* elhagyta a több híres változatban is megörökített író „Profétát”.

Molnár Farkas hívására Weimarba költözött, és 1924-ig ott dolgozott. A Bauhaus iskolája olyan hatást gyakorolt rá, hogy hazatérve *Műhely* néven alkalmazott grafikai magániskolát indított, amelyet magyar Bauhausnak is neveztek (1928–38), s a weimari hatást mutatja a Zöld számú avantgárd színházról kifejlesztett plakát- és reklámgrafikai tevékenysége.

Éppen ezeket az 1926-tól kibontakozó reklámgrafikai és könyvművészeti tevékenységeit illusztráló plakátjait, vonalrajzait, könyvborítóit, kisnyomatványait gyűjtötték össze a kiállításra.

Mindig is ellentmondásos, több rétegű és több irányú volt *Bortnyik* pályája. Illusztr-

álta *Blokk* poémáját, *Madách* és *Hauptman* műveit, az előbbi montázsos, expresszív formálásában a berlini baloldali művészeti irányzatokra jellemző naturalisabb, didaktikus elemek uralkodnak. Az utóbbiakban szűkösnek érezvén a síkban való mozgást, a tér meghódítására törekszik. S bár sík felületen

Bortnyik Sándor: Önarckép (1918–19)

dolgozik, kompozíciói háromdimenziós hatást keltenek, architektonikus alakzatainak kereteiben időnként marionettmanókszerű figurák is megjelennek.

Művészettörténeti tény, hogy az ötvenes években érte el karrierje csúcspontját. Előbb a „Szabad Művészeti” főszerkesztője, majd a Képzőművészeti Főiskola igazgatója lett. Miközben igyekezett fátylat borítani avantgárd munkásságára — vagy legalábbis nem beszélni róla. Csak élete vége felé készített önéletrajzi korai műveiről. Ezeknek a nemzetközi műkereskedelemben is nagy keltője volt, van.

Bortnyik műveit tizenhat múzeum és több magángyűjtő kölcsönözte a Petőfi irodalmi múzeumbeli kiállításra, amely tárlat 1994-ben Berlinben is látható lesz.

(—ár)